

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V BRNĚ

TISKOVÁ ZPRÁVA

Pavla Cenková – Aleš Homola – Matěj Kruntorád – Martin Šolc

Portrét ulice – Hlinky

Brno, 24. března 2026

Pracovníci Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Brně založili před několika lety skromnou, ale mimořádně zajímavou a úspěšnou edici brožur, jejichž tématem je historie brněnských ulic a jejich architektury.

Na základě podrobného archivního výzkumu, při němž autoři našli velké množství informací, stejně tak jako dosud nepublikovaná vyobrazení, vyšly již nevelké monografie o ulicích Václavská – Hybešova, Pellicova, Milady Horákové – Merhautova či Lidická. Tuto řadu doplnila nedávno vydaná monografie týkající se neméně zajímavé brněnské ulice Hlinky. Osvědčený badatelský tým, opřený zejména o pracovníky památkového ústavu Pavlu Cenkovou, Aleše Homolu a Matěje Kruntoráda, tentokrát přizval svého kolegu z Metodického centra moderní architektury (MCMA) Martina Šolce a společně vytvořili pozoruhodnou publikaci, mapující vznik a vývoj ulice Hlinky, patřící v prvních letech 20. století k jedné z významných „výkladních skříní“ brněnské architektury.

Dlouhou historii komunikace, která se proměnila z obyčejné cesty na úpatí Žlutého kopce na vyhledávanou rezidenční lokalitu brněnské buržoazie, popisuje precizně podaný úvod. V něm je připomenuta nejstarší, venkovsky působící zástavba, v níž se však od 18. století začaly objevovat první elegantní či veřejné budovy jako letohrádek hraběte Antonína Arnošta Mittrowského či později vystavěné lázně, využívající nedaleké řeky Svratky. Předměstská krajina se zahradami, vinohrady na úpatí kopce a roztroušenými usedlostmi doznala značných změn během rozvoje města ve druhé polovině 19. století. Ulici začala lemovat souvislá zástavba, od roku 1870 doplněná linkou koněspřežné dráhy, vedoucí až k vozovně u mostu přes Svratku. Snazší dosažitelnost proměnila okolí Hlinek na vyhledávané místo, na němž začaly vznikat zajímavé a mnohdy značně velkoryse řešené stavby, iniciované investory z řad brněnských podnikatelů a buržoazie. Novým budovám musela ustoupit venkovská zástavba, postupně nahrazovaná historizujícími, secesními i eklekticky řešenými architekturami, mezi nimiž se po roce 1900 začaly objevovat také budovy ovlivněné modernou a později také funkcionalismem. Z nich vyniká například neobarokní nájemní dům Wenzla Jedliczky (Hlinky 46), v jehož interiérech se skrývá teprve nedávno znovuobjevený skvost v podobě bytu manželů Herdanových, kteří si jeho design nechali navrhnout v moderních funkcionalistických formách zřejmě v Brně působícím architektem Emeriche Horvatem. Na nedalekých parcelách si nechala vystavět své paláce a vily také řada podnikatelských rodin židovského původu, mezi nimiž vyniká například dům Jonase a Liny Löw-Beerových (Hlinky 104), vila podnikatele Johanna Blocha (Hlinky 120) či palácově působící nemovitost Jonase a Johanny Karpelesových s rozsáhlou zahradou na úpatí Žlutého kopce (Hlinky 86). O lukrativnosti zdejších pozemků snad nejlépe svědčí skutečnost, že si zde svůj dům vybudoval i prominentní brněnský architekt a profesor na zdejší technice Ferdinand Hrach (Hlinky 106). Architektonicky rozsáhlé a stylově různorodé stavby pak doplňují velmi kvalitní budovy, navržené předními brněnskými představiteli meziválečné architektury – Ernstem Wiesnerem, Evženem Škardou a Bohumilem Babánkem.

Význam prostoru Hlinek neztratil nic na atraktivnosti ani v současné době. Na rozdíl od 19. století a první poloviny století následujícího se však tento zájem projevuje zejména negativně. Ulice Hlinky je přístupem současných developerů jednou z nejvíce ohrožených částí Brna z hlediska památkové péče. Projevuje se to zejména v cílené likvidaci a bourání zajímavých historických budov, které nepovažuje současné stavitelství a lobby s ním spojená za nijak důležité. Podstatnou částí publikace proto tvoří i katalogová hesla staveb zaniklých, pohřbů hodnotných staveb, zaniklých navzdory protestům Národního památkového ústavu teprve v nedávné době.

Přestože je monografie nazvaná Příběh ulice – Hlinky, zaměřena je především na souvislou zástavbu vedoucí z Mendelova náměstí ke křižovatce ulic Hlinky a Lipová. Za ní začíná zástavba tvořená zejména opulentními historizujícími a secesními vilami s architektonickým skvostem v podobě modernisticky pojaté Reissigovy vily od architekta Leopolda Bauera. Tyto stavby v monografii obsažené nejsou, neboť představují poněkud odlišný urbanistický celek než souvislá zástavba ulice vybíhající ze Starého Brna. Je však pravděpodobné, že si v řadě představující jednotlivé brněnské ulice najde i tato podmanivá část města své místo.

Skvělý počin pracovníků památkového ústavu, který odkryl nevšední kus brněnské historie a architektury, můžete získat, stejně jako předcházející díla edice, v sídle Národního památkového ústavu na náměstí Svobody 8. Brožura rozhodně stojí za to a s ní i řada dalších publikací, které si můžete v budově prohlédnout a zakoupit.

Kontakty:

Mgr. Michal Konečný, Ph.D., redaktor

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je v Jihomoravském kraji naplňovat poslání odborné instituce památkové péče dané zejména zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště v Brně zpracovává návrhy na prohlášení věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, vede veřejně přístupnou knihovnu a vydává odborné publikace.